

5SR-O15: การพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างทักษะความคิดสร้างสรรค์และการสร้างผลงานภาพถ่ายดิจิทัล: ความท้าทายภายใต้วิถีชีวิตใหม่

Blended Learning Development to Strengthen Creative Skills and Creative Digital Photography: In New-Normal Situation

รัฐพล พรหมมาศ^{1*}
Rattaphol Phrommas^{1*}

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนด้านการถ่ายภาพดิจิทัล และเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสานทางการถ่ายภาพที่มีต่อความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เก็บข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกอาจารย์ผู้สอนด้านการถ่ายภาพ และกลุ่มนักศึกษาซึ่งลงทะเบียนจำนวน 30 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่ม และการแสดงความคิดเห็นในเฟซบุ๊ก กลุ่มผู้เรียน ผลการศึกษาพบว่า การปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนภายใต้วิถีชีวิตใหม่ จะไม่จำกัดอยู่ในห้องเรียน ต้องใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย สามารถให้ผู้เรียนนำไปศึกษาทบทวนได้ด้วยตนเอง มีช่องทางผ่านสื่อสังคมออนไลน์ให้สามารถปรึกษา/สอบถามในข้อสงสัยกับผู้สอนนอกเวลาเรียนได้ สำหรับการจัดการเรียนการสอนนั้น จะต้องเน้นฝึกสอนด้านการถ่ายภาพเพื่อให้ภาพถ่ายสามารถสื่อสารได้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ภาพที่ได้จะต้องมีความงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์ สามารถอธิบายถึงแนวคิด กระบวนการ และวิเคราะห์วิจารณ์ผลงานภาพถ่ายได้ นอกจากนั้น ผลงานที่ส่งจะต้องมีการแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ที่เพิ่มพูนมากขึ้น และการให้ความสำคัญด้านคุณธรรมจริยธรรมในการสร้างสรรค์ผลงาน ผลการศึกษาพบว่าผู้รู้เท่าทันสื่อดิจิทัล เป็นทักษะชีวิตที่มีความสำคัญมากที่สุดสำหรับนักศึกษา ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ผู้เรียนจะต้องพัฒนาตนเองต่อไปให้ก้าวทันกับสภาพของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลง

คำสำคัญ: การเรียนการสอนแบบผสมผสาน การถ่ายภาพ การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล

Abstract

The Aims of this research are studying in blended learning status and problem-solving. Developing blended learning in photography for the satisfaction of undergraduate students. Collected data by the literature reviewed and In-Depth Interview from Photography instructor and 30 registered students. This research analyzed data through descriptive statistics. Quality data analyzed by focus group and comment on the facebook group. This research found that learning in new-normal situation use teaching materials for more than the conventional one and not limited in the classroom. Students can learn and review the lessons by themselves. The instructor has a communication channel for students who want to consult with the instructor. For learning management, Photography skills are concentrated for the student to increase photography skills for objectives and art elements. Students can explain the concept of photographs, the photographs process, and criticized photographs. Furthermore, the development of creative skills representative of photographs. Digital Media Literacy is the key for students to develop themselves when graduated.

Keywords: Blended Learning, Photography, Digital Media Literacy

¹ คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

¹ Faculty of Mass Communication, Chiang Mai University

* Corresponding author. E-mail: rattaphol.p@cmu.ac.th

บทนำ

ปัจจุบันสังคมได้ก้าวเข้าสู่ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างพลิกผัน (Disruptive Technology) อันเป็นผลสืบเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีดังกล่าวได้เข้ามา มีบทบาทรวมถึงสร้างความเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตของมนุษย์รวมถึงด้านการสื่อสาร โดยการก่อกำเนิดการ ถ่ายภาพดิจิทัลซึ่งเข้ามาแทนที่การถ่ายภาพในรูปแบบการใช้ฟิล์มเพื่อการบันทึกภาพถ่าย ส่งผลให้การถ่ายภาพเพื่อ การสื่อสารสามารถกระทำได้อย่างสะดวก ในทุกสถานที่ ทุกเหตุการณ์ นอกจากนั้นโทรศัพท์มือถืออัจฉริยะ (Smart Phone) แบบสามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตได้นั้น สามารถทำการบันทึกภาพถ่ายดิจิทัลพร้อมกับทำการเผยแพร่นำเสนอ สู่อารมณ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ได้อย่างรวดเร็ว กล่าวได้ว่ามนุษย์ทุกคนสามารถทำตัวเป็นสื่อได้ โดยอาจจะไม่จำเป็นต้องมีนักสื่อสารมวลชนอีกต่อไป สิ่งต่างๆ เหล่านี้ เป็นสิ่งที่นักวิชาการ นักวิชาชีพด้านการ สื่อสารมวลชนจะต้องตระหนักพร้อมกับพัฒนาตนเองให้ทันกับโลกซึ่งมีการเปลี่ยนแปลง

คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในฐานะสถาบันการศึกษาด้านการสื่อสาร ก็ต้องมีการ ปรับเปลี่ยนและพัฒนาทั้งในด้านรูปแบบการสอน การพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มี ความรู้ความสามารถด้านการสื่อสารสู่สังคม จากข้อมูลย้อนหลังทั้งในด้านผลประเมินกระบวนการเรียน การสอน จากบัณฑิต และข้อมูลจากสายงานวิชาชีพช่วงปี พ.ศ. 2557 – 2559 พบว่าหนึ่งในพื้นฐานสำคัญสำหรับการเป็น นักการสื่อสารมวลชนคือการถ่ายภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถ่ายภาพเพื่องานด้านการสื่อสารมวลชน จะมี วัตถุประสงค์หลักคือนำภาพถ่ายที่ได้ขึ้นไปใช้ประโยชน์ในด้านการสื่อสาร ผู้รับสารสามารถทำความเข้าใจในสิ่งที่ผู้ ถ่ายภาพต้องการสื่อสารผ่านภาพถ่ายได้อย่างถูกต้อง สามารถนำภาพถ่ายเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนั้น ภาพถ่ายที่ได้ก็ต้องมีความสวยงาม และถูกต้องตามหลักขององค์ประกอบศิลป์ แต่การจัดการเรียนการสอนเดิม จะ เน้นในการเรียนการสอนซึ่งยึดตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยการใช้กล้องถ่ายภาพดิจิทัลเป็นหลัก ผลงานภาพถ่ายที่ได้จะเน้นหลักในเรื่องการสื่อสารซึ่งบางครั้งจะขาดมิติด้านความงามของภาพถ่าย และเป็นกระบวนการ เรียนการสอนที่ไม่สามารถสื่อสารได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งขาดมุมมองในด้านการสร้างสรรค์ผลงาน จากปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้มีเปิดสอนกระบวนการเรียนการสอน 851108 เสียง ภาพถ่าย และวิดิทัศน์ดิจิทัลเบื้องต้น ขึ้นมาตั้งปี การศึกษา 2561 โดยเป็นวิชาพื้นฐานสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เน้นให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะปฏิบัติ โดยผ่านการ จัดการเรียนการสอนจากคณาจารย์ในแต่ละช่องทางสื่อ โดยเมื่อผ่านการเรียนในกระบวนการเรียนการสอนแล้ว นักศึกษาสามารถ อธิบายหลักการและขั้นตอนการทำงานของอุปกรณ์เสียง ภาพถ่าย และวิดิทัศน์ พร้อมทั้งสามารถปฏิบัติการผลิตสื่อ ในรูปแบบสื่อดิจิทัลเบื้องต้นได้ อย่างสร้างสรรค์

หลังจากที่ได้มีการจัดการเรียนการสอนมาช่วงระยะเวลาหนึ่ง พบว่าการจัดการเรียนการสอนกระบวนการเรียน การสอนไม่เป็นไปตามที่ได้วางแผนไว้ โดยเนื้อหาบางส่วนที่ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน เนื่องจากในวัตถุประสงค์กระบวนการเรียน การสอนระบุว่า นักศึกษาสามารถอธิบายหลักการและขั้นตอนการทำงานของอุปกรณ์ถ่ายภาพ และปฏิบัติการผลิตสื่อ ภาพหนึ่งได้เท่านั้น ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาที่ผ่านมาจะใช้การจัดการเรียนการสอนวิชาโดยใช้การ บรรยายในชั้นเรียน กับการฝึกปฏิบัตินอกสถานที่ในช่วงโม่งเรียน สำหรับในหลักสูตรเดิม จะมีการจัดการเรียนการสอน วิชาการถ่ายภาพทั้ง 2 ภาคการศึกษาเพื่อกระจายให้นักศึกษาทยอยลงทะเลเบียนเรียน แต่เมื่อมีการปรับปรุงหลักสูตร การสอนวิชาเน้นการปฏิบัติให้กับนักศึกษาจำนวน 300 คนภายใน 1 ภาคการศึกษานั้น ค่อนข้างมีปัญหาในการ จัดการชั้นเรียน โดยในส่วนของหลักการและขั้นตอนการทำงานของอุปกรณ์ถ่ายภาพ นักศึกษาสามารถบรรลุ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบบรรยายกับการฝึกปฏิบัติ แต่สำหรับส่วนของปฏิบัติการผลิตสื่อ

ภาพนิ่ง นักศึกษาจำนวนน้อยที่จะสามารถปฏิบัติการผลิตสื่อภาพนิ่งได้ตามงานที่มอบหมายได้อย่างสมบูรณ์ และไม่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาต่อสำหรับการเรียนการสอนในกระบวนวิชาต่อไปได้

คณาจารย์ผู้สอนในกระบวนวิชานี้ได้มีการประชุมร่วมกับฝ่ายวิชาการคณะเพื่อหาวิธีการปรับแก้ไขให้การเรียนการสอนมีประโยชน์กับผู้เรียนสูงสุด ประจวบกับการเกิดสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 พร้อมกับการเกิดฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ขึ้นมา คณะและมหาวิทยาลัย ได้มีการสั่งการให้คณาจารย์ทำการปรับรูปแบบการสอนให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเร่งด่วน โดยได้กำหนดขึ้นมาเป็นโครงการจัดทำสื่อการสอนดิจิทัลให้คณาจารย์จัดทำสื่อการสอนแบบดิจิทัลในแต่ละกระบวนวิชาให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 30 ในปีการศึกษา 2563 นี้ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นเป็นโจทย์ที่ท้าทายเป็นอย่างมาก สำหรับการจัดการเรียนการสอนวิชาฝึกทักษะปฏิบัติให้มีความเหมาะสม โดยจะต้องยึดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ส่วนรายละเอียดของรายวิชา (มคอ 3) เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องและเป็นไปตามที่วางแผนไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร (ทศนา แหมณี, 2550) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า หาวิธีการจัดการเรียนการสอนในส่วนของการถ่ายภาพ และได้สนใจที่จะนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Training) ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนเน้นการจัดการกิจกรรมที่ยืดหยุ่น มีการผสมผสานยุทธวิธี / สื่อการเรียนการสอน ที่หลากหลายเข้าด้วยกัน นอกจากนั้นในการจัดการเรียนจะมีทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งในรูปแบบออนไลน์และการสอนแบบเผชิญหน้า เพื่อตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนโดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนทุกคนสามารถบรรลุเป้าหมายของการสอน (ชูชัย สมितिไกร, 2556) ผู้วิจัยได้ทำการหารือกับคณาจารย์ผู้ร่วมสอน ฝ่ายวิชาการคณะว่า การดำเนินโครงการครั้งนี้ ควรทำการวิจัยชั้นเรียนเบื้องต้นควบคู่ไปด้วย เพื่อนำผลของการวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดแนวทางในการปรับปรุงกระบวนวิชานี้ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 1 เพื่อศึกษาสถานภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนด้านการถ่ายภาพดิจิทัล และ ข้อ 2 เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสานทางการถ่ายภาพที่มีความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

วิธีการศึกษา

ใช้วิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) โดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ดำเนินงานในพื้นที่ คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาสถานภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนกระบวนวิชา 851108 เฉพาะในส่วนของการถ่ายภาพดิจิทัล (ซึ่งครอบคลุมตามสัดส่วนซึ่งมหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้นั้นคือ ร้อยละ 30) โดยวัตถุประสงค์กระบวนวิชานั้น ระบุว่า นักศึกษาสามารถอธิบายหลักการและขั้นตอนการทำงานของอุปกรณ์ถ่ายภาพ และปฏิบัติการผลิตสื่อภาพนิ่งได้ ผู้วิจัยได้ทำการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเนื้อหา และเพิ่มเติมเนื้อหาในส่วนที่มีความเหมาะสม โดยไม่กระทบกับ มคอ 3 และเลือกใช้รูปแบบการจัดการสอนแบบผสมผสาน ประกอบด้วย

หัวข้อที่ 1 ภาษาภาพและความสำคัญของภาพถ่ายในการสื่อสาร

หัวข้อที่ 2 อุปกรณ์ในการบันทึกภาพถ่าย

หัวข้อที่ 3 การถ่ายภาพดิจิทัล

หัวข้อที่ 4 การตกแต่งภาพถ่ายดิจิทัล

หัวข้อที่ 5 การกำหนดชื่อผลงานภาพถ่าย

หัวข้อที่ 6 การวิเคราะห์/วิจารณ์ผลงานภาพถ่าย

ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินงาน ตั้งแต่ช่วงเดือน พฤษภาคม - พฤศจิกายน 2563

ขอบเขตด้านประชากร คือนักศึกษาคณะกรรมการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งลงทะเบียนเรียน กระบวนวิชา 851108 ในภาคการศึกษา 1/2563 จำนวน 300 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาจำนวน 30 คน ไม่จำกัดเพศ (คิดเป็นร้อยละ 10 ของจำนวนประชากร) ใช้วิธีการ สุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยผู้วิจัยได้แจ้งให้นักศึกษาทราบทุกครั้งว่า การเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูล เพื่อทำการวิจัยชั้นเรียน และจะได้นำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในการปรับปรุงแบบการเรียนการสอนต่อไป

การเก็บข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่

1.1 การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนร่วมในกระบวนวิชา 851108 โดยเป็นการสัมภาษณ์เพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการกำหนดเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการจัดการสอนแบบผสมผสาน เนื้อหาส่วนไหนจะยังคงยึดรูปแบบการสอน แบบเดิม และเนื้อหาส่วนไหนสามารถจัดทำสื่อการสอนดิจิทัลเสริมได้

1.2 การสนทนากลุ่มนักศึกษาซึ่งลงทะเบียนเรียนกระบวนวิชา 851108 ภาคการศึกษาที่ 1/2562 จำนวน 10 คน

1.3 การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนด้านการถ่ายภาพ 2 คน

1.4 การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา 1 คน

1.5 ผลจากการทำแบบประเมินความพึงพอใจผู้เรียนจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่

2.1 รายงานประจำปี สำนักวิชาการคณะกรรมการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปี 2559 – 2561

2.2 เอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.3 การสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ

3. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสัมภาษณ์ใช้เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ

3.2 แบบสอบถามสำหรับการสนทนากลุ่ม

3.3 แบบประเมินความพึงพอใจผู้เรียนจากกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากอาจารย์ผู้สอนร่วม อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนการถ่ายภาพ อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา และการ สนทนากลุ่มนักศึกษา จะใช้ในการตอบคำถามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และเป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนการ สอนแบบผสมผสาน และผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบประเมินความพึงพอใจผู้เรียน และ ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล จะใช้ในการตอบคำถามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

การดำเนินการวิจัย

1. การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนร่วมในกระบวนวิชา 851108 โดยเป็นการสัมภาษณ์เพื่อใช้เป็นแนวทางใน การกำหนดเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการจัดการสอนแบบผสมผสาน เนื้อหาส่วนไหนจะยังคงยึดรูปแบบการสอน แบบเดิม และเนื้อหาส่วนไหนสามารถจัดทำสื่อการสอนดิจิทัลเสริมได้

2. การสนทนากลุ่มนักศึกษาซึ่งลงทะเบียนเรียนกระบวนวิชา 851108 ภาคการศึกษาที่ 1/2562 จำนวน 10 คน โดยมีแนวคำถามคือ การจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาเป็นอย่างไร นักศึกษาได้รับความรู้จากการเรียนหรือไม่ เพื่อ

ศึกษาสภาพปัจจุบันของการเรียนการสอนในกระบวนวิชา และเพื่อทราบความต้องการของนักศึกษาคณะ ที่มีต่อการพัฒนากระบวนวิชาปัญหาเชิงลึกจากการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบเดิม และ ข้อเสนอแนะอื่นๆ

3. การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนด้านการถ่ายภาพ จำนวน 2 คน โดยมีหัวข้อในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่มีผลกระทบต่อการศึกษา เพื่อกำหนดกรอบเนื้อหาที่จะต้องเพิ่มเติมลงในกระบวนวิชานี้ ให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัยที่ก้าวสู่การถ่ายภาพดิจิทัลเต็มรูปแบบ และนำไปสู่การออกแบบการเรียนการสอนได้

4. สัมภาษณ์อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางในการประเมินผลการวิจัย ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแนะนำว่า การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยชั้นเรียนเบื้องต้น ดังนั้นให้ทำเฉพาะการประเมินด้านความพึงพอใจของผู้เรียน เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นในปีการศึกษา 1/2564 ซึ่งจะต้องจัดการเรียนการสอนกระบวนวิชานี้ให้กับนักศึกษารหัส 64 ให้ทำการวางแผนทำการวิจัยเต็มรูปแบบอีกครั้ง พร้อมกับขยายผลจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสานทั้งกระบวนวิชา สำหรับแบบประเมินความพึงพอใจ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามตามแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ (5 Point Rating Scale) ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	ความพึงพอใจมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	ความพึงพอใจมาก
คะแนน 3	หมายถึง	ความพึงพอใจปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	ความพึงพอใจน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	ความพึงพอใจที่ต่ำสุด

5. ดำเนินการสอนตามแผน ปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน

6. ให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ทำแบบประเมินความพึงพอใจ เพื่อทำการประเมินว่าการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน จะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้หรือไม่

5. ทำการรายงาน และสรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสถานภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนด้านการถ่ายภาพดิจิทัล สามารถรายงานผลได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนกระบวนวิชา 851108 ในช่วงปีการศึกษา 2562 ที่ผ่านมา นั้น ใช้รูปแบบการสอนแบบโดยบรรยายในชั้นเรียน ผ่านใช้สื่อการสอนคือสไลด์ หลังจากนั้นอาจารย์จะมอบหมายงานให้นักศึกษาไปทำการฝึกฝนและนำเสนอผลงานให้ผู้สอน โดยในช่วงฝึกนั้น ผู้สอนจะคอยให้คำปรึกษาแนะนำ สัดส่วนของการเรียนในหนึ่งสัปดาห์นั้น นักศึกษาจะได้เรียนในส่วนของความรู้ 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (1 ชม/ครั้ง) และการฝึกปฏิบัติกับผู้สอน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (1 ชม/ครั้ง) การจัดการชั้นเรียนเนื่องจากนักศึกษามีจำนวน 300 คน ต่อชั้นปี จะแบ่งนักศึกษาออกเป็น 3 ห้องเรียนๆ ละ 100 คน ผู้สอนทำการสอนสลับกันโดยเรียนในเรื่องของเสียงเป็นลำดับแรก พร้อมกันทั้ง 3 ห้องเรียน (แต่ช่วงเวลาเรียนแตกต่างกัน) หลังจากนั้น จะใช้วิธีการเรียนสลับกัน นั่นคือ แบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มย่อยใน 1 ห้องเรียน แล้วกลุ่มย่อยที่ 1 เรียนเนื้อหาการเรียนส่วนของถ่ายภาพดิจิทัล กลุ่มย่อยที่ 2 เรียนส่วนของสื่อวีดิทัศน์ จำนวนการเรียนในแต่ละเนื้อหาจำนวน 10 ครั้ง การส่งผลงานมีจำนวน 3 ผลงาน คะแนนรวม 20

คะแนน เป็นงานเดี่ยว ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ ก่อนข้างมีปัญหทั้งในเรื่องของการบริหารจัดการชั้นเรียน การจัดการสอน และความไม่ทั่วถึงในการให้ความรู้กับนักศึกษา

2. เนื้อหาบางส่วนไม่ทันกับยุคสมัย หัวข้อของงานในบางชิ้นงาน ไม่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้จริง เนื่องจากถูกจำกัดเฉพาะในส่วนของห้องเรียนและบริเวณรอบๆ คณะเป็นส่วนใหญ่

3. การส่งผลงานสื่อสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊ก ก่อนข้างมีปัญหาเนื่องจากจะมีการลดขนาดความละเอียดของภาพถ่ายลงจนตรวจสอบผลงานได้ลำบาก มีนักศึกษาบางส่วนไม่นิยมใช้งาน เฟซบุ๊ก ผู้สอนได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการส่งงานเป็นการส่งผ่านกูเกิ้ลไดร์จะเกิดปัญหาในอีกรูปแบบคือ มีนักศึกษาบางส่วนต้องทำการเรียนรู้ในการส่งผลงาน และเมื่อส่งผลงานแล้ว มิได้ใส่รายละเอียดตามที่ผู้สอนกำหนดไว้ นั่นคือ ชื่อ รหัสนักศึกษาเจ้าของผลงาน ส่งผลให้ต้องทำการติดตามว่าเป็นผลงานของนักศึกษาคนใดบ้าง

4. การให้นักศึกษาเพิ่มพูนความรู้ด้วยตนเอง โดยการหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต หรือผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อนำมาเป็นภาพต้นแบบสำหรับการสร้างสรรค์ผลงาน ประเด็นนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่ ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการแบ่งแยกการถ่ายภาพในรูปแบบต่างๆ ได้ ไม่เข้าใจวิธีคิดในการสร้างสรรค์ผลงานภาพหรือวัตถุประสงค์ในการถ่ายภาพนั้นๆ บางส่วนมีความเข้าใจที่ผิด นั่นคือภาพถ่ายทุกภาพจะต้องมีการตกแต่งก่อนส่งผลงาน หรือทำการเลียนแบบภาพถ่ายซึ่งมีคอยอดคนกดไลค์จำนวนมาก โดยมีได้สนใจว่าภาพถ่ายนั้นๆ ถูกต้องตามการสั่งงานของอาจารย์ผู้สอนหรือไม่

ผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างทักษะความคิดสร้างสรรค์และการสร้างผลงานภาพถ่ายดิจิทัล สามารถรายงานผลได้ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ทำการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน นั่นคือ การจัดการเรียนการสอนจากการถ่ายภาพดิจิทัลเป็นลำดับแรก ส่วนการปรับการจัดการชั้นเรียน ใช้การแบ่งผู้เรียนจำนวน 300 คน ต่อชั้นปี ออกเป็น 4 ห้องเรียน และให้แต่ละห้องเรียนๆ เนื้อหาเดียวกันไปพร้อมกัน ใช้ผู้ช่วยสอนจากนักศึกษาปริญญาโทของคณะ มาช่วยทำการควบคุมดูแล รวมถึงให้คำแนะนำสำหรับการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้การดูแลผู้เรียนทั่วถึง เนื้อหาการสอนที่เป็นส่วนของทฤษฎี ให้การอัดคลิปวิดีโอ และมอบหมายให้นักศึกษาทำการศึกษด้วยตนเอง เมื่อนักศึกษาเข้าชั้นเรียน จะใช้การเรียนการสอนแบบนอกสถานที่ ซึ่งทั้งหมดนี้ดำเนินการภายใต้วิถีชีวิตใหม่ เน้นให้นักศึกษาได้ลงมือฝึกปฏิบัติสร้างสรรค์ผลงานจริง โดยกระจายสัดส่วนการให้คะแนนจากเดิม 3 ผลงาน เป็นในแต่ละผลงาน จะมี 2 ผลงานย่อย ซึ่งจะต้องส่งให้กับผู้สอน โดยผลงานที่ 1 เป็นผลงานที่จะต้องฝึกปฏิบัติและสอบเก็บคะแนนจากการเรียนในชั่วโมง และอีกผลงานจะเป็นผลงานที่มอบหมายให้นักศึกษาไปทำการบันทึกภาพแล้วนำมาส่งผู้สอนในภายหลัง

2. การปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้มีความเหมาะสมนั้น ดำเนินการดังนี้

2.1 เนื้อหาที่เป็นส่วนของทฤษฎีสำหรับการสอนในชั้นเรียนช่วงแรกนั้น ลดสัดส่วนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ด้านการถ่ายภาพ และการถ่ายภาพด้วยกล้องฟิล์มลง เปลี่ยนชื่อหัวข้อการสอนเป็น ภาษาภาพและความสำคัญของภาพถ่ายในการสื่อสาร เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจว่าการถ่ายภาพเพื่อการสื่อสารมวลชนนั้น มีวัตถุประสงค์สำหรับการสื่อสารด้วยภาพถ่ายให้บุคคลอื่นๆ ได้รับรู้ และทราบถึงสิ่งที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานต้องการสื่อสารผ่านภาพ ภาพที่ถ่ายมีความเป็นสากล ทุกๆ คนสามารถรับรู้และเข้าใจความหมายได้ตรงกัน นอกจากนั้น นักศึกษาจะมีความรู้ความเข้าใจว่าการถ่ายภาพเพื่อการสื่อสารมวลชนนั้น มีความแตกต่างกับการถ่ายภาพประเภทอื่นๆ อย่างไร

2.2 เนื้อหาส่วนอุปกรณ์ในการบันทึกภาพถ่าย เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เข้ามามีส่วนร่วมกับการดำเนินชีวิต เนื้อหาในส่วนนี้ จะต้องมีการเพิ่มเติมเนื้อหาส่วนที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายภาพด้วยการใช้โทรศัพท์มือถือ เนื่องจากจะมีรายละเอียดหลายๆ ส่วน ที่จะแตกต่างกับการถ่ายภาพแบบเดิม และทำการสรุปเนื้อหาให้นักศึกษาได้เข้าใจว่า ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายภาพด้วยอุปกรณ์ชนิดใดก็ตาม ผลผลิตที่จะได้คือภาพถ่ายดิจิทัล ส่วนผลลัพธ์ที่ได้จากการถ่ายหน้านั้น คือการได้ภาพที่สามารถสื่อความหมายให้คนอื่น ๆ สามารถเข้าใจได้

2.3 เนื้อหาส่วนของการถ่ายภาพดิจิทัล จากเดิมเน้นการให้นักศึกษาได้ทำการฝึกปฏิบัติถ่ายภาพก่อนแล้วมาทำการวิเคราะห์ภาพถ่ายนั้น ซึ่งค่อนข้างประสบปัญหา นักศึกษาไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในด้าน การปฏิบัติผลผลิตสื่อภาพนิ่งได้ โดยได้ทำการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้นักศึกษาได้มีกระบวนการวิเคราะห์โจทย์ซึ่ง ได้รับในการถ่ายหน้านั้นก่อนเป็นอันดับแรกว่า จะต้องถ่ายภาพอะไร หลังจากนั้นให้ทำการตีความหมายสิ่งที่จะต้องถ่าย เมื่อตีความหมายได้แล้ว ให้ทำการคิดถึงเทคนิควิธีการในการบันทึกภาพ รวมถึงจะถ่ายภาพออกมาอย่างไร ให้สามารถสื่อความหมายได้ และเป็นภาพซึ่งจะต้องมีทั้งความงาม และการวางองค์ประกอบของภาพอย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนั้นมีการเพิ่มเติมให้นักศึกษาได้ทำการศึกษางานของช่างภาพที่มีชื่อเสียงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ โดยให้ศึกษาในมุมมองที่มีใช้การเลียนแบบการสร้างสรรค์ผลงาน แต่ให้ศึกษาในด้านการหาเหตุผลว่าทำไมตากล้องคนดังกล่าว ถึงได้มีการถ่ายภาพแบบนั้น มีวัตถุประสงค์ในการถ่ายภาพนั้นๆ เพื่ออะไร และหากนักศึกษาจะพัฒนางานของตนเองต่อยอดควรจะต้องทำอย่างไรบ้าง

2.4 เนื่องจากนักศึกษาได้เรียนกระบวนการวิชาการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการผลิตสื่อประสมควบคู่กับการเรียนกระบวนการวิชานี้ ดังนั้นเพื่อให้เนื้อหาทั้งสองกระบวนการมีความชัดเจน เนื้อหาส่วนการตกแต่งภาพถ่ายดิจิทัลได้ทำการปรับเนื้อหา โดยเน้นการตกแต่งภาพให้มีความสมบูรณ์ มีการเปรียบเทียบภาพถ่ายก่อน / หลังจากตกแต่ง มีการกำหนดแนวคิดในการตกแต่งภาพก่อนลงมือปฏิบัติ สามารถอธิบายกระบวนการในการตกแต่งภาพของตนเองได้อย่างชัดเจนเป็นขั้นตอน นอกจากนั้น ได้มีการสอนเพิ่มเติมในการตกแต่งภาพถ่ายด้วยโปรแกรมในโทรศัพท์มือถือเนื่องจากการทำงานในยุคปัจจุบัน ความเร็วในการนำเสนอผลงาน การเผยแพร่ผลงาน จะต้องทำอย่างรวดเร็ว

2.5 การสอนเนื้อหาเรื่องกำหนดชื่อผลงานภาพถ่าย หัวข้อนี้นักศึกษายุคปัจจุบันจะมีปัญหาค่อนข้างมาก เนื่องจากการถ่ายภาพดิจิทัล สามารถทำการบันทึกภาพได้อย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งสามารถแสดงผลงานภาพถ่ายมาได้ทันที (กนกรัตน์ ยศไกร, 2551) ดังนั้นนักศึกษาจะถ่ายภาพก่อน แล้วถึงกลับมาคิดถึงความหมายในภาพ และการกำหนดชื่อผลงาน ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้ จะต้องมีการกำหนดให้นักศึกษาวางแผนมีชื่อผลงานในหัวก่อนทำการบันทึกภาพ

2.6 การวิเคราะห์/วิจารณ์ผลงานภาพถ่าย จากเดิมที่เน้นสอนให้นักศึกษาอธิบายถึงแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานเฉพาะของตนเอง หัวข้อนี้ถูกบรรจุเพิ่มเติมเพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลงานภาพถ่ายของบุคคลอื่นๆ โดยการตั้งอยู่บนพื้นฐานความรู้ มิใช่จากความรู้สึกส่วนตัวเพียงอย่างเดียว

สำหรับการจัดการเรียนการสอน ใช้วิธีให้นักศึกษาทำการศึกษาจากสื่อการเรียนการสอน ที่หลากหลาย นั่นคือ เอกสารคำสอน ซึ่งอยู่ในรูปแบบ E-Document , ไฟล์ภาพประกอบ/คลิปวิดีโอ ทำการเผยแพร่ในรูปแบบออนไลน์สำหรับให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองเมื่อถึงชั่วโมงเรียน ผู้สอนจะมอบหมายโจทย์/กรณีศึกษาให้นักศึกษาทำการฝึกปฏิบัติถ่ายภาพ โดยมีเป้าหมายก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานทางความคิดและจิตสำนึกเกี่ยวกับตนเองส่งผลสู่การประพฤติ หลังจากได้มอบหมายงานแล้ว ผู้สอนจะทำการตรวจงานนักศึกษาในเบื้องต้น และให้คำแนะนำถึงการถ่ายภาพที่ถูกต้องเหมาะสม และให้นักศึกษาทำการถ่ายภาพอีกครั้งเพื่อส่งผลงานให้ผู้สอนตรวจ ซึ่งมีทั้งในรูปแบบของที่บ้าน และการเก็บคะแนน ผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งในการตรวจงานแต่ละครั้ง ผู้สอนจะมีการ

พิมพ์ให้ข้อเสนอแนะในแต่ละผลงานกับนักศึกษาที่ส่งผลงาน วิธีการนี้เปิดโอกาสให้นักศึกษาร่างสรรค์/เรียนรู้ด้วยตนเองและนำมาวิเคราะห์แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบ่งปันกับเพื่อนในชั้นเรียน เพื่อให้นักศึกษานั้นเกิดการพัฒนาตนเองได้ทั้งทางความคิด เจตคติและการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของกระบวนการวิชา ซึ่งการจัดการเรียนการสอน สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปเนื้อหาการเรียนการสอนในส่วนของภาพถ่ายภาพดิจิทัล

สัปดาห์ที่	เนื้อหา	การจัดการชั้นเรียน
1	ภาษาภาพและความสำคัญของภาพถ่ายในการสื่อสาร อุปกรณ์ในการบันทึกภาพถ่าย	ออนไลน์
2	หลักในการถ่ายภาพดิจิทัล	ออนไลน์ / ฝึกปฏิบัติ
3	การถ่ายภาพดิจิทัล	ออนไลน์ / ฝึกปฏิบัติ
4	การถ่ายภาพดิจิทัล	ออนไลน์ / ฝึกปฏิบัติ
5	การกำหนดชื่อผลงาน/การวิเคราะห์/วิจารณ์ผลงานภาพถ่าย	ออนไลน์ / ฝึกปฏิบัติ

หมายเหตุ : การปรับเปลี่ยนเนื้อหาในส่วนหลักยังดำเนินตาม มคอ 3 แต่รูปแบบการจัดการเรียนการสอนปรับให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน

3. การนำสื่อสังคมออนไลน์นั้นมาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษายุคปัจจุบัน อาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม โดยพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มคนใน Generation Z ซึ่งก็คือกลุ่มของนักศึกษาซึ่งมีการใช้งาน เฟซบุ๊ก ลดลง เนื่องจากความต้องการมีพื้นที่ส่วนตัวบนโลกออนไลน์ กับคุณภาพของภาพถ่ายดิจิทัล ซึ่งถูกบีบอัดลดทอนลง ส่งผลให้คนกลุ่มนี้เริ่มไปสมัครใช้งานสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ แทน ทางเลือกสำหรับผู้สอนนั้น มหาวิทยาลัยได้ให้นักศึกษามีบัญชีผู้เรียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ Office 365 ซึ่งนักศึกษาสามารถใช้งานโปรแกรมสำหรับการเรียนออนไลน์ได้คือ MS Meeting ผู้วิจัย ได้ดำเนินการปรับรูปแบบการใช้สื่อสังคมออนไลน์สำหรับการเรียนการสอนโดยทำการสื่อสารกับผู้เรียนผ่านทั้ง 2 ช่องทาง การเรียนในระบบออนไลน์นั้น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้จัดทำโปรแกรมการเช็คชื่อเข้าชั้นเรียนผ่านการ Scan QR Code ซึ่งก็มีข้อจำกัดที่สำคัญคือ นักศึกษาจำนวนมาก มีอุปกรณ์ในการเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตหลักๆ คือโทรศัพท์มือถือ ดังนั้น จะไม่สามารถทำการเช็คชื่อด้วยการ Scan QR Code ได้ สองปัญหานี้ ใช้การแก้ไขโดยการจัดทำ Google Form ให้นักศึกษาทำการเช็คชื่อ /ส่งผลงาน โดยสามารถส่งผลงานผ่านจากโทรศัพท์มือถือได้ โดยจะต้องมีการกรอกข้อมูลทั้งในส่วนของชื่อ รหัสนักศึกษา คำอธิบายรูป และข้อมูลอื่นๆกำกับมาด้วย ซึ่งในส่วนนี้ผู้ช่วยสอนจะทำหน้าที่รับผิดชอบ

4. ประเด็นนี้สำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานของนักศึกษาที่ถ่ายภาพมาแล้ว สามารถสื่อสารได้ตรงกับโจทย์ที่กำหนด หรือมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนสำหรับการถ่ายภาพเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยค่อนข้างให้ความสำคัญมาก เนื่องจากต้นเหตุของปัญหา เกิดจากการไม่รู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของคนรุ่นใหม่ สอดคล้องกับที่ผู้เชี่ยวชาญได้ระบุว่า ควรมีการบรรจุเนื้อหาส่วนการรู้เท่าทันสื่อ ไว้ในบทเรียน แต่เนื่องจากเนื้อหาที่จะต้องสอนมีจำนวนมาก ดังนั้นผู้วิจัยให้วิธีการบูรณาการเนื้อหาเข้าในแต่ละบทเรียน เพราะหากนักศึกษาขาดทักษะด้านการรู้เท่าทันสื่อแล้ว จะส่งผลเสียต่อการทำงานของตนภายหลังการสำเร็จการศึกษา หรือมีความเสี่ยงต่อการจะมีความผิดตามกฎหมายในหลายประการ การสอนโดยให้นักศึกษาลองฝึกปฏิบัติตามแบบที่ตนเองคิดว่าถูกต้องเหมาะสม หากมีผลงานที่เข้าข่ายดังกล่าว ผู้สอนจะใช้วิธีการบันทึกการวิเคราะห์วิจารณ์ผลงาน พร้อมทั้งแนะนำการถ่ายภาพที่ถูกต้องเหมาะสมให้กับผู้เรียน โดยมีได้มีการระบุชื่อ

ของเจ้าของผลงาน ซึ่งประเด็นนี้ นักศึกษาแต่ละคน จะไม่เห็นผลงานของเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน ซึ่งจะมีผลดีในแง่ของการไม่เลียนแบบการถ่ายผลงานส่ง เนื่องจากการส่งงานผ่านรูปแบบเดิมคือการส่งจาก Google Drive นักศึกษาจะเห็นผลงานของคนอื่นๆ นอกจากนั้นจะเกิดปัญหาการลบผลงานของคนอื่นๆ ได้

สำหรับการประเมินผลความพึงพอใจผู้เรียน สามารถรายงานผลได้ดังนี้ กลุ่มตัวอย่าง 30 คน มีความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.01) ในรายละเอียดมีความพึงพอใจในระดับมาก 3 ลำดับแรกคือ ภาพประกอบการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.20) รองลงมาคือความชัดเจนของภาษา ประโยคหรือข้อความประกอบการบรรยายในคลิปวิดีโอ (ค่าเฉลี่ย 3.97) และการอธิบายเนื้อหาในบทเรียนได้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.74) ด้านรูปแบบของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน จากการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.14) ในรายละเอียดมีความพึงพอใจในระดับมาก 3 ลำดับแรกคือ ความสะดวก ในการส่งผลงานให้กับผู้สอน (ค่าเฉลี่ย 4.27) รองลงมาคือ ความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึงบทเรียน (ค่าเฉลี่ย 4.18) และความสามารถติดต่อสื่อสารและแสดงความคิดเห็น ชักถาม อภิปรายผู้สอนกับผู้เรียน หรือเพื่อนๆ (ค่าเฉลี่ย 4.16)

การอภิปรายผล

การพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เป็นทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ และเหมาะสำหรับการใช้ในการจัดการชั้นเรียนที่มีการเรียนการสอนเน้นด้านการฝึกทักษะปฏิบัติ ซึ่งถือเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 โดยยึดตามหลักการ ครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้ แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ผสมผสานแนวคิด Creative Thinking และ Critical Thinking ควบคู่กัน มุ่งเน้นให้นักศึกษาเกิดการตระหนักรู้จากภายในตนเอง (วิจารณ์ พานิช, 2555) นอกจากนั้นการจัดการเรียนการสอนจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2556) ซึ่งผลจากการสนทนากลุ่มย่อยนั้น ผู้เรียนทุกคนมีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ทุกคน เป็นช่องทางในการสื่อสารหลัก และผู้เรียนมีความรู้สึกในเชิงบวก ที่ผู้สอนจะนำสื่อสังคมออนไลน์มาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องศึกษาเพิ่มหรือทำความเข้าใจใหม่กับระบบเหล่านี้

รูปแบบการสอน ถูกปรับเปลี่ยนเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสลงมือปฏิบัติ (Opportunities for Manipulation) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมและกลวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง (Choices for Children) (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรืองและอธิปจิตตฤกษ์, 2554) สำหรับการกำหนดโจทย์ให้ผู้เรียนโดยวางกรอบกว้างๆไว้ นั้น จะทำให้ผู้เรียน ต้องมีการ “คิด” ก่อนการถ่ายภาพ ซึ่งทำให้ภาพที่ถ่ายออกมา นั้น สามารถสื่อสารได้ตรงประเด็นฝึกผู้เรียนให้ได้เข้าใจถึงแก่นของการถ่ายภาพเพื่อการสื่อสาร

สรุป

การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบผสมผสานนั้น สื่อออนไลน์สามารถนำมาใช้เพื่อเป็นสื่อเสริมเพื่อการเรียนรู้ และช่วยพัฒนาทักษะความสามารถของนักศึกษาเนื่องจากสภาพการใช้งานระบบอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คอมพิวเตอร์แบบชนิดพกพา เริ่มไม่ได้รับความนิยมในการใช้งานเป็นสื่อในการติดต่อสื่อสาร การสร้างสรรคสื่อเพื่อการเรียนรู้ จะต้องพิจารณาการจัดทำให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับการใช้งานผ่านโทรศัพท์มือถือ สื่อเสริมเหล่านี้ใช้ประกอบการเรียนรู้ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว การเรียนด้านการถ่ายภาพมีทั้งในส่วนของ การบรรยายและส่วนของการปฏิบัติควบคู่กัน นักศึกษาซึ่งมีทักษะด้านการถ่ายภาพน้อย จะใช้วิธีการฝึกฝนการถ่ายภาพ

ด้วยตนเอง พร้อมกับการดูสื่อเสริมเหล่านี้ ควบคู่ไปกับการขอคำปรึกษากับผู้สอนนอกเวลาทั้งในรูปแบบรายบุคคล หรือกลุ่ม ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถผนวกเข้าเป็นส่วนสำคัญของระบบการเรียนรู้ออนไลน์ได้โดยสะดวก

เนื้อหาในสื่อวีดิทัศน์ ซึ่งผู้สอนได้จัดทำเพิ่มเติมให้กับนักศึกษาตามความต้องการคือ 1) การใช้งานเบื้องต้น กล้องถ่ายภาพ 2) การปรับตั้งค่าต่างๆ ในการถ่ายภาพ สำหรับกล้องในแต่ละประเภท 3) ข้อแนะนำในการถ่ายภาพ ประเภทต่างๆ เนื่องจากมีนักศึกษาบางส่วนมีกล้องถ่ายภาพดิจิทัลใช้งาน และมีความต้องการที่จะเรียนถ่ายภาพอย่างจริงจังด้วยกล้องที่ตนเองมี

การใช้สื่อเสริมเพื่อให้เปิดประสิทธิภาพสำหรับการสอน จะต้องทำการปรับตั้งแต่ในรูปแบบการสอนโดยให้นักศึกษาทำการศึกษาเนื้อหาที่จะเรียนก่อนเข้าชั้นเรียนเมื่อนักศึกษาเริ่มเรียน จะให้ทำการทดสอบถ่ายภาพตามความเข้าใจที่ได้ศึกษามาก่อน หลังจากถ่ายภาพเสร็จสิ้น ผู้สอนจะทำการอธิบาย ทบทวนเนื้อหาให้ฟังซ้ำอีกครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนพิจารณาว่า ได้ทำถูกต้องแล้วหรือไม่ และทำการถ่ายภาพเพื่อส่งเป็นผลงานให้กับผู้สอนอีกครั้ง ถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการจัดรูปแบบการเรียนรู้แบบใหม่ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 เป็นโจทย์ที่ท้าทายให้ผู้วิจัยจะต้องพัฒนาตนเองต่อเพื่อให้ก้าวทันกับสภาพของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ สิ่งที่มีความสำคัญมากที่สุดในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสาน คือความสามารถในการเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตของผู้เรียน ในการวิจัยครั้งนี้ นักศึกษาเกินร้อยละ 90 จะไม่ประสบปัญหาเหล่านี้ โดยจะเข้ามาใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ตในมหาวิทยาลัย ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการไม่เป็นการปฏิบัติตามการเรียนการสอนในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่เกิดขึ้นภายหลังจากการได้รับมอบหมายให้จัดทำสื่อการสอนดิจิทัลของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นโครงการเร่งด่วนเน้นผลิตผลคือผลงานสื่อ ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยขั้นเรียนควบคู่ไปกับการดำเนินโครงการนี้ โดยอาศัยองค์ความรู้จากการอบรมด้านการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 และเลือกการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสาน มาเป็นเครื่องมือสำคัญ ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นเพียงผลการวิจัยขั้นเรียนเบื้องต้น ซึ่งอาจจะไม่สามารถประเมินได้ครบทุกมิติ แต่ผลการวิจัยเป็นข้อมูลสำคัญ ในการวางแผนสำหรับการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ซึ่งผู้วิจัยเป็นคณะกรรมการ เนื่องจากการเรียนการสอนในคณะฯ จะเป็นวิชาที่เน้นฝึกทักษะปฏิบัติให้กับนักศึกษา มากกว่าการเรียนการสอนด้านการบรรยาย ซึ่งในปีการศึกษา 2564 นี้ ผู้วิจัยจะทำการขยายผลการวิจัยขั้นเรียนในกระบวนการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ โดยมีการวางแผนการวิจัย พร้อมทั้งระเบียบวิธีวิจัยไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรมีความสมบูรณ์แบบมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กนกรัตน์ ยศไกร. 2551. การถ่ายภาพเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ : ทริปปี้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- ชูชัย สมितिไกร. 2556. การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเลี้ยง ทูมทอง. 2556. ทฤษฎีและการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรืองและอภิปจิตตฤกษ์ . 2554. ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Open Worlds.
- วิจารณ์ พานิช. 2555. วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สุวิทย์ มูลคำและคณะ. 2554. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิด. กรุงเทพฯ : อี เค บุ๊คส์.